

Hans Raun Iversen

Grundtvig, Folkekirke og Mission. Praktisk teologiske vekselvirkninger. København: Forlaget Anis. 568 s. Kr. 348.

Det er i flere henseender en stor bog, Hans Raun Iversen har fået udgivet i forbindelse med sin 60 års fødselsdag. 568 sider fylder godt på reolen, og bogen spænder med sine 26 artikler over et stort tidsrum som kandidatstipendiat i Missionsteologi på Aarhus Universitet i 1977 til ansættelsen i dag som lektor i Praktisk Teologi på Københavns Universitet. Også på den indholdsmæssige side er bogen stort anlagt. Den er et praktisk teologisk studium af de tre emner: Grundtvig, folkekirke og mission. Hvert af disse emner er så omfattende, at de hver for sig kan fylde et helt arbejdsliv som teologisk forsker og underviser. Men ikke hos Hans Raun Iversen. Han forsøger med et stort engagement og en misundelsesværdig teologisk ihærdighed at sammentænke de tre områder, så de hænger sammen og danner en treenhed holdt sammen af både Grundtvigs og sit eget inkarnatoriske kristendomssyn båret frem af en stærk teologi om Helligånden. Interessen samler sig omkring den konkrete og levede kristendom, der bæres og holdes i live af mennesker i tid og rum. Teologien – og især den praktiske teologi – er en fortsat kritisk refleksion over en allerede etableret kristen praksis i kirke og samfund til gavn for teologien selv, men især for den levede og dermed levende kristen tro. Det er karakteristisk for Hans Raun Iversen, at han ser sammenhænge og vekselvirkninger mellem kirke og universitet, teologi og samfund, teori og praksis, hvor andre ser modsætninger eller arbejdsdeling. Det giver hans teologi karakter af at være en formidlingsteologi, der har noget at sige til tiden og ind i tiden. Der er højt til loftet og langt til verdenshjørnerne i den form for dansk kontekstuel teologi, der forhindrer, at Grundtvig lukker sig om sig selv i gold nationalisme, folkekirken i isoleret selvoptagethed eller mission i falsk fromhed.

Den røde tråd i bogen, der forhindrer, at artiklerne falder fra hinanden eller stritter i for mange retninger, er den bagvedliggende helligåndsteologi, der henter megen inspiration fra både Johannes og Anna Marie Aagaards missionsteologi. Helligånden sendt til verden gælder alle mennesker alle steder altid. Det giver Hans Raun Iversens teologi et anti-autoritært træk, der måske svarer meget godt til hans personlighed eller studenterpolitiske baggrund i den århusianske fagkritik. Han foretrækker folkeligheden frem for eliten, det almindelige frem for det specielle og menigheden frem for en særlig præstestand.

Det må også være det anti-autoritære træk, der vakte Hans Raun Iversens nysgerrighed og interesse for Kaj Munk. I artiklen om Vedersø-præsten som teolog og præst formår han at lukke folke- og modstandshelten op, så man kommer bag om Kaj Munks facade og eftermæle til hans inkarnatoriske teologi, der kommer fra nedenunder med "polemisk front mod den etablerede dogmatik, som alt for let siger alt for meget, som ikke siger noget som helst alli-

gevel" (s. 320). Om Hans Raun Iversen her spejler sig i Kaj Munk, skal jeg lade være usagt, men ikke desto mindre fornemmer man et vist teologisk slægtskab mellem Kaj Munk og Hans Raun Iversen, når sidstnævnte betoner, at det, som Kaj Munk ville som teolog og præst, var at være medarbejder på Helligåndens projekt.

Til dette projekt hører for Hans Raun Iversen at gennemtænke og formulere en ny teologisk praksis for mission, diakoni og undervisning. I en artikel fra 1991 om kirkens mission i Tanzania refererer han derfor til de nødvendige erfaringer, som missionærene gør sig som medarbejdere i den lutherske kirke. Han refererer specifikt til en artikel udarbejdet af Ida Kongsbak, der var teolog og underviser i kirken udsendt af Det danske Missionselskab. Efter at have orienteret om udfordringerne i arbejdet henviser Ida Kongsbak til Kaj Munks prædikensamling *Ved Babylons floder* som en kilde til trøst og opmuntring, når det hedder: "At vidne om Gud det vil først og fremmest sige at leve sådan at livet bliver dyrebart for andre og det gode i dem styrkes." De ord var en kilde til opmuntring for Ida Kongsbak. De kan også stå som en overskrift for det stort anlagte praktisk teologiske projekt, Hans Raun Iversen bruger al sin tid på. Derfor tillykke med det hele.

Peter Lodberg

Mads Peter Karlsen

Pastoralmagt – om velfærdssamfundets kristne arv. København: Forlaget Anis 2008. 168 s. Kr.189.

Den franske idéhistoriker Michel Foucault har i stigende grad vundet indpas i teologiske forskningsområder. Ikke mindst hans begreb om pastoralmagt har påkaldt sig interesse. Ved pastoralmagt forstod Foucault en særlig form for institutionaliseret sjælesorg, der med tiden skulle komme til at virke langt ud over kirkens egne rammer og indgå som et vigtigt element i de moderne samfunds 'styringskunst' (*gouvernementalité*). Efter en præsentation af Foucaults begreber og genealogiske undersøgelsespraksis, tager Mads Peter Karlsen håndfast den Foucaultske strategi i brug og følger præstens, lægens og husmoderens rolle op igennem de forrige århundreder. Ideen er at vise, hvorledes pastorale funktioner har varetaget almene samfundsopgaver, hvorledes den ændrer funktion og karakter og efterhånden forgrener sig i ikke-kirkelige sammenhænge, der dog stadig repræsenterer en pastoral model for styringen af det enkelte samfundsindivid. Det lykkes forfatteren at demonstrere træk i den pastorale styringsforms historie, der åbner øjnene for socialpolitiske sammenhænge, som synes at være faldet ud af den almindelige historieskrivning. Hans genealogiske påvisninger af forbindelseslinjer mellem præstens kontrollerende 'hjemmebesøg' i de forrige århundreder og f.eks. samtidens fedmebehandling, som udgør den afsluttende case, er naturligvis alt andet end repræsentative for det samlede billede af velfærdssamfundets forskellige styringsmekanismer, men jeg opfatter det bestemt heller